Het Poolse ereveld van Lommel

Inleiding

In de vroege ochtend van 1 september 1939 vallen Duitse troepen Polen binnen. Engeland en Frankrijk schieten de Polen te hulp en daarmee is de Tweede Wereldoorlog een feit. Warschau wordt zwaar gebombardeerd en tot overmaat van ramp vallen de Russen vanuit het oosten het land binnen. De Poolse staat houdt op te bestaan en wordt verdeeld tussen Duitsland en de Sovjet-Unie. Daarom trachtten overlevende Poolse soldaten Polen te verlaten, om in het nog vrije Franse gebied verder te strijden aan Geallieerde zijde. Na de val van Frankrijk streefden de Poolse eenheden ernaar om Groot-Brittannië te bereiken. Zo werd, in samenspraak met de Britse regering, op bevel van de Poolse Opperbevelhebber - Wapengeneraal Wladyslaw Sikorski, op 25 februari 1942 de Poolse landdivisie, die voordien de kust verdedigde, omgevormd tot de Eerste Poolse Pantserdivisie, volgens de plannen van Generaal Stanislaw Maczek (1892-1994) alsook de parachutistenbrigade van Generaal Sosabowski.

Generaal Maczek

Op basis van zijn gevechtservaring in de 101ste Pantserbrigade in Polen en in de Poolse Pantserbrigades in Frankrijk, heeft Generaal Maczek, het organisatorisch plan uitgewerkt van de Eerste Poolse Pantserdivisie in Groot-Brittannië. Dankzij de intensieve hulp van Britse zijde kwam er een voortreffelijke eenheid tot stand. Krachtens een definitieve beslissing van de Opperbevelhebber op 21 september 1943, werd de 1ste Poolse Pantserdivisie als volgt ingedeeld:

- Staat van de divisie: 885 officieren en 15.210 onderofficieren en soldaten.
- Bevelhebber: Generaal Stanislaw Maczek
- Samenstelling van de Divisie:
    - Hoofdkwartier van de Divisie
    - 10de Regiment Jagers te Paard (verkenningsregiment met tanks type Cromwell)
    - 10de/16de Pantserbrigade of 10de Gepantserde Cavaleriebrigade met drie pantserregimenten met shermantanks en een dragonder- regiment (gemotoriseerde infanterie met half-trucks)
    - 3de Infanteriebrigade met drie bataljons vervoerde infanterie en een eskadron mitrailleurs
    - 2 lichte artillerieregimenten
    - 1 Antitankregiment
    - 1 Regiment luchtdoelartillerie
    - 1 Geniebataljon
    - 1 Liaisonbataljon
    - Hulpdiensten (2 sanitaire compagnies, een squadron verkeerscontrole, 2 compagnies onderhoud en een compagnie bevoorrading)

In Schotland wordt de eenheid getraind en de Polen komen van over de hele wereld vandaan. Een deel bestaat uit eenheden van het Poolse leger die zijn uitgeweken. Anderen dienen zich aan als vrijwilliger, zoals Poolse emigranten uit de Verenigde Staten, Frankrijk of Engeland.
Eén grote groep heeft echter een heel andere achtergrond. In 1942 werden Poolse mannen opgeroepen voor Duitse dienst. Voor de oorlog tegen Rusland hadden de Duitsers behoefte aan mankracht, maar van enige loyaliteit voor de Duitsers was geen sprake. Toen deze mannen door de geallieerden gevangen werden genomen liepen ze over en kwamen zo bij de 1e Poolse Pantserdivisie. De mannen streden mee bij de bevrijding onder

Brits bevel maar waren vooral gemotiveerd om Polen, hun vaderland, mee te bevrijden.

Poolse commando's tijdens training in Schotland 1943

foto Andrzej Perepeczko

In 1944 is de pantserdivisie klaar voor actie en wacht de hele wereld op de invasie. Veldmaarschalk Montgomery houdt persoonlijk een toespraak voor de Poolse troepen waarbij hij op niet al te subtiele wijze aangeeft hoe ze gezamenlijk de vijand zullen verslaan: "*Together we will kill the Germans*". Onder het motto "*voor uw en onze vrijheid*" neemt de 1e Poolse Pantserdivisie deel aan de strijd en wordt in augustus 1944 voor het eerst ingezet in Normandië en trekt daarna met de geallieerden mee naar het noorden. De Poolse eenheid is vooral bekend als bevrijders van Breda, de stad waar ook een groot Pools ereveld ligt. Generaal Maczek werd er begraven nadat hij in 1994 in Edinburgh was overleden.
Groot was hun teleurstelling toen in februari 1945 op de conferentie in het Russische Jalta werd bepaald dat Polen onder Sowjetinvloed zou komen en dat er nog bijna een halve eeuw zou moeten verstrijken voor er sprake zou zijn van een werkelijk vrij Polen.

Poolse troepen bij de bevrijding van Ruiselede

foto collectie HKK Oud Ruysselede

Het ereveld in Lommel

De Britten kenden speciale diensten om zorg te dragen voor de gesneuvelden:

- *Grave Registration Units (GRU's)*
  Deze dienst droeg zorg voor het markeren van veldgraven inclusief het vastleggen van namen voor zover mogelijk. Dat gebeurde meestal kort na de bevrijding door leger-aalmoezeniers.

- *Grave Concentration Units (GCU's)*
  De dienst verzorgde het vervoer van de stoffelijke resten van de plek van de noodbegraving, van plaatselijke kerkhoven en begraafplaatsen en de berging van stoffelijke resten van neergestorte vliegtuigen naar zogenaamde '*concentration cemeteries*'. Het eerste veld werd daarvoor kort na de invasie ingericht bij Bayeux.

- *Missing Research & Enquiry Service (MR&ES)*, onderverdeeld in een aantal *MR&EU's (Units)*.
  Tot 1952 functioneerde deze dienst die zich bezig hield met de opsporing van vermisten.

Omdat de 1ste Pantserdivisie onder het opperbevel van de Britten stond zorgden hun diensten ook voor de berging en begraving van hun gesneuvelden.

In 1944 kregen de gesneuvelde divisiesoldaten een rustplaats toegewezen op de gemeentelijke kerkhoven, maar in 1947 besloot het *Bestuur der Militie voor de Identificatie en Teraardebestelling der Slachtoffers van den Oorlog*, een onderdeel van het Ministerie van Binnenlandse Zaken, de stoffelijke overschotten van de meeste gesneuvelden samen te brengen op een door de gemeente Lommel geschonken stuk grond.
Zodoende werd in 1946 door de 84ste Britse *Graves Concentration Unit* voor de Polen een ereveld gesticht in Lommel dat eigendom is van de Belgische staat maar waarvan het onderhoud toentertijd werd toegewezen aan het Britse leger.[1]

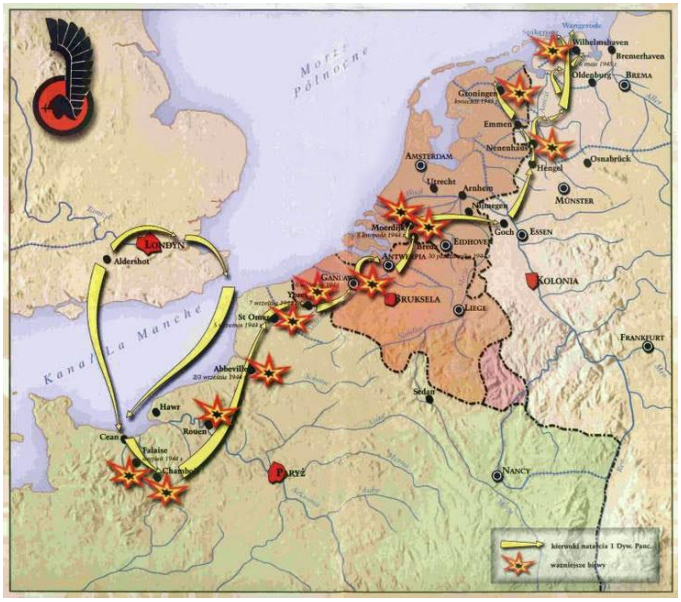

Opmarsroute van de 1ste Pantserdivisie

[1] Gemeentearchief Lommel. 547.43 Pools militair kerkhof: onderhoud. Losse nota van het gemeentebestuur: Poolse Militaire begraafplaats Lommel Ontwikkeling-Ontstaan-Betekenis. 3 pp.

De kaart toont ons dat de Poolse troepen veel westelijker aan de strijd hebben deelgenomen. Om die reden is het merkwaardig dat de begraafplaats hier in Lommel ligt. In totaliteit zouden 257 van de 360 gesneuvelde Poolse militairen, vooral uit de pantserdivisie van generaal Stanisław Maczek, maar ook van het afweergeschut en de luchtmacht, die streden voor de bevrijding van België, er hun laatste rustplaats vinden.
Ook al zijn er hier na de oorlog veel Poolse militairen die op diverse lokale begraafplaatsen lagen herbegraven, bleven er toch in diverse gemeenten in totaal nog 154 Poolse oorlogsgraven liggen. Waarom dat zo verliep is moeilijk te volgen.

noodbegravingen van Poolse gesneuvelden

Zo werden bijvoorbeeld vanuit een begraafplaats in Turnhout de Poolse oorlogsgraven overgebracht naar Lommel maar vanuit een andere begraafplaats, ook in Turnhout, werden de Poolse oorlogsgraven overgebracht naar de Britse *Leopoldsburg War Cemetery* in Leopoldsburg, terwijl vanuit de Belgische Militaire Begraafplaats in Lier de Poolse oorlogsgraven naar Lommel werden overgebracht.

Uit onderstaande gemeenten werden Poolse graven naar hier verplaatst:

Aalter	Hooglede	Ruiselede
Aken	Ieper	Sint Niklaas
Antwerpen	Knokke	Sint-Denijs-Westrem
Arendonk	Lapscheure	Sint-Eloois-Winkel
Baarle-Nassau	Lier	Turnhout
Beerse	Merksplas	Weelde-Statie
Brugge	Oost Nieuwerkerke	Zandhengemolen
Gent	Ostende	Zondereigen
Henri Chapelle	Roeselare	

De aanlegstructuur
De graven zijn gegroepeerd in een viertal nagenoeg identieke vakken, symmetrisch gelegen ten opzichte van een brede centrale as. Het van nature licht hellend terrein versterkt de ruimtelijke ervaring.

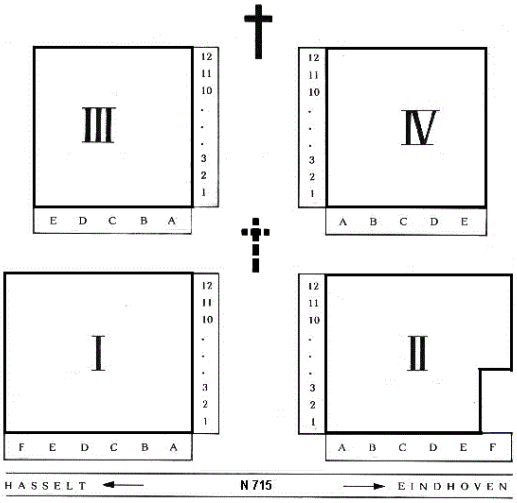

De graven zijn voorzien van een natuurstenen kruis, met uitzondering van een tweetal waar joodse soldaten zijn begraven. Zij hebben een afwijkende steen die voorzien is van de Davidster.

In 1948 werd de zorg voor de Poolse begraafplaats in Lommel door het Engelse Leger overgedragen aan de Poolse regering te Warschau. Vanaf dat moment werd de begraafplaats een speelbal van de politiek tijdens de Koude Oorlog. Poolse migranten die niets met de communistische Poolse Volksrepubliek te maken wilden hebben en de officiële vertegenwoordiging van dat regime in België, het Poolse consulaat, trachtten beide de herdenking van de slachtoffers aan zich te trekken.

In 1947 organiseerde de Poolse Unie van de Provincie Limburg (Związek Polaków w Belgii – Okreg Limburgia), een vereniging die was ontstaan in 1945 maar waarvan de wortels teruggaan tot 1923, met mondelinge toestemming van het Engelse leger de plechtige katholieke wijding van een groot houten kruis op het midden van de begraafplaats. Het gemeentebestuur van Lommel voelde zich wat ongemakkelijk bij het informele karakter van de bijeenkomst, en vroeg de Poolse Unie in 1948 deze Engelse toestemming te officialiseren. De Britten lieten echter weten de verantwoordelijkheid te hebben overgedragen aan het Poolse regime! Uiteindelijk werden de herdenkingsbijeenkomsten van de Poolse Unie gedoogd en vonden er jaarlijks twee herdenkingen plaats.
Vanaf 1949 organiseerden beide kampen onafhankelijk van elkaar een plechtigheid op het Poolse militaire ereveld. Op de strategische keuze van het Poolse consulaat voor Allerheiligen als ideaal moment, reageerde het 'vrije, onafhankelijke' kamp onder leiding van de Poolse Unie met het houden van haar plechtigheid op de vrije dag die daar het dichtst bij aanleunt; de laatste zondag van oktober[2].Het gemeentebestuur van Lommel zorgde er tactvol voor om tijdens de soms erg korte tussenperiode de sporen van het voorgaande bezoek uit te wissen.

De herdenking van de vijftienjarige bevrijding van België in 1959 werd een bijzondere.
Om haar aanspraken kracht bij te zetten stuurde de communistische regering in 1959 vanuit Warschau een monument. Het werd ontworpen door Marion Wnuk[3] en achteraan op de begraafplaats opgesteld ter nagedachtenis van de

[2] Bron: Goddeeris, 2003, 289
[3] Wnuk was een gerespecteerd beeldhouwer die tijdens de Tweede Wereldoorlog actief was in het ondergronds verzet en gedeporteerd werd. Na de oorlog werd hij o.m. rector aan de Rijkshogeschool voor Beeldende Kunsten in Gdansk en aan de

gesneuvelden. Op een wand van natuursteen staan de namen te lezen van de plaatsen in Vlaanderen die door de Polen zijn bevrijd.
Aan de linkerzijde voor de wand stond een massief beeld van een vrouw met een krans in haar handen die haar gesneuvelde zonen betreurt. Aan de rechterzijde een sokkel met de tekst "*Voor uw vrijheid en de onze*".

Toen geruchten over het standbeeld de organisatoren van het 'vrije' kamp bereikten en werd gevreesd dat de nieuwe gedenksteen hun kruis zou overtroeven, werden plannen gesmeed om een nog groter monument op te richten, maar dat bleek niet mogelijk door een veto van de Poolse regering.

De 'vrije' Poolse migrantenvereniging richtte zich enkele dagen voor de inhuldiging tot het gemeentebestuur van Lommel:

> *Het is oogluikend dat het geplande monument moet dienen om de Poolse emigranten en de Belgische bevolking te verschalken en enkel een propagandamiddel is ten bate van de Poolse Kommunistische Regering. In naam van onze kameraden, die gevallen zijn voor hun ideaal van vrijheid en naastenliefde, vragen wij u beleefd U te onthouden uw geldelijke of morele steun te verlenen aan een regering die een schijnbare hulde brengt aan de doden, maar tezelfdertijd de overlevende strijders en kameraden, die haar ideologie niet delen, in haar gevangenissen gekerkerd houdt.*[4]

Academie voor Schone Kunsten in Warschau. Hij toonde zich loyaal aan het communistische regime, won verschillende prijzen en richtte enkele prestigieuze monumenten op.

[4] Gemeentearchief Lommel. 547.73 Pools militaire begraafplaats. Plechtigheden op Pools militaire begraafplaats 1947-1967. Brief van de Poolse Kolonie van Voormalige Militairen en Katholiek Genootschap (Polska Kolonia Byáych Wojskowych i Stowarzyszenie Katolickie) van Gent aan de burgemeester van Lommel op 28.9.1959. Deze vereniging ontstond in 1950 en groepeerde Poolse oud-strijders, Poolse studenten en Poolse vrouwen die tijdens hun dwangarbeid in Duitsland een Belg hadden leren kennen en hem gevolgd waren (Goddeeris, 2005a, 47).

Het beeld van de wenende vrouw op zijn oorspronkelijke positie.

Naarmate de terreur in Polen toenam kwamen er minder bezoekers naar de herdenking die door de communisten werd gedirigeerd. De herdenking van de Vrije Polen daarentegen werd steeds drukker bezocht.

Vooral de laatste jaren voor het herstel van de democratie in Polen werd de herdenking van de Vrije Polen een politieke manifestatie. Na de officiële herdenking bleven de bezoekers tot het donker werd op de begraafplaats om te zingen, te bidden en om luidkeels "*Solidarność... Solidarność*" te scanderen terwijl de hele begraafplaats verlicht werd door duizenden lichtjes. De bezoekers leefden echter tussen hoop en vrees want de lange arm van de Poolse Geheime Dienst reikte tot in Lommel.
Intussen werd er door de communistische regering geen aandacht besteed aan de Poolse begraafplaats. Het geheel verloederde en het onkruid tierde welig. Maar ook de kruizen op de graven raakten ernstig in verval. Het emaille op randen van de plaatjes op de graven begon er af te springen en daardoor ontstond een bruine roestende rand. Dat trok verder onder het emaille door, zodanig dat op sommige plaatjes de naam niet meer te lezen was. IJverige vrijwilligers schilderden uit de losse pols, dus zonder af te plakken, een rode rand rond de plaatjes waardoor het geheel er nogal armoedig uit kwam te zien.

Na het herstel van de democratie in Polen hebben beide partijen, dus de Vrije Polen en de sympathisanten van de voormalige communistische regering in Polen, zich verenigd. De twee jaarlijkse herdenkingsplechtigheden werden gecombineerd en in goed overleg werd als symbool van deze nieuwe eensgezindheid het kruis, dat midden op de begraafplaats stond, boven op het monument geplaatst waardoor tegelijk een innerlijke en ideologische tegenstrijdigheid ontstond.
Het monument, dat achter op de begraafplaats staat, is immers een uiting van communistische, dus atheïstische, monumentale kunst terwijl het kruis daarentegen een religieus symbool is. Bovendien zou gesteld kunnen worden dat wijziging van het monument niet alleen esthetisch bezwaarlijk is, maar ook ethisch indruist tegen het auteursrecht. Dat laatste argument kan

ook worden ingebracht tegen de latere verplaatsing van het beeld en de plaquette naar een andere plaats op het terrein.

De nieuwe Poolse Regering nam haar verantwoordelijkheid en in 1990 werd de begraafplaats eindelijk gerestaureerd. Er werden ook nieuwe kruizen van een zachte natuursteen geplaatst waar nieuwe plaatjes van kunststof op werden gemonteerd. Daarbij werden nogal wat fouten gemaakt, zowel in de teksten als in de materiaalkeuze. De kunststof plaatjes bleken niet duurzaam en na veel discussies werd in 2009 een nieuwe restauratie uitgevoerd. Er werden nieuwe plaatjes op een andere manier bevestigd waarbij fouten in de teksten werden hersteld, maar helaas ook nieuwe fouten gecreëerd.

de plaatjes vertoonden al snel sporen van verval

niet alleen werden nieuwe plaatjes aangebracht, maar ook werden ze anders bevestigd

Op 3 juli 1991 bezocht de Poolse president Lech Walesa de begraafplaats. Hij sprak er zijn respect uit voor de soldaten die gestreden hadden "*voor een vrij Polen*". De president wist hiermee, na de symbolische samensmelting van de gedenktekens, ook inhoudelijk de vereniging van beide kampen te bewerkstelligen. Het woord *Polen* stond, voor het eerst na het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog, opnieuw voor een staat waar alle Poolse migranten zich mee konden identificeren.

In 1994 werd naar ontwerp van architect Izba Pamięci een herdenkingszaal gebouwd waarin het bestaande monument werd opgenomen. In de ruimte wordt de geschiedenis over de Poolse bevrijding van Vlaanderen vertelt.

Door een gezamenlijke inspanning van de Poolse en Belgische autoriteiten werd in het jaar 2000 het ereveld vernieuwd. Op 15 oktober van dat jaar vond de plechtige her-inzegening van het ereveld plaats.

Op 28 oktober 2004 hielden de Poolse president Aleksander Kwasnieuwski en zijn vrouw, Jolante Kwasnieuwska hier halt tijdens hun driedaags staatsbezoek in België voor een (60-jarige) herdenkingsplechtigheid. Het Belgische koningspaar, Koning Albert II en Koningin Paola, vergezelde hen.

Sinds september 2015 staat er een informatiebord bij de ingang van de begraafplaats over de veldtocht van de Eerste Poolse Pantserdivisie.

Nog steeds wordt hier ieder jaar in september / oktober door Vlamingen en de Poolse gemeenschap in België eer gebracht aan de Poolse bevrijders.

foto collectie Poolse ambassade in België

Beschermde monumenten

Zowel de Duitse als de Poolse Militaire Begraafplaats zijn - omwille van hun socioculturele waarde, hun militair- en landschapshistorische waarde en omwille van hun artistieke en architectuurhistorische waarde – beschermd als monument.

Socioculturele waarde:

- verandering in begrafenisritus: in tegenstelling tot Wereldoorlog I waar gesneuvelde soldaten vaak begraven werden in anonieme massagraven, werden tegen einde van 1945 steeds meer gesneuvelde soldaten individueel begraven. Kenmerkend zijn de eenheid in de graftekens en de zeer eenvoudige uitvoering van de begraafplaats;
- militaire begraafplaatsen hebben een breed maatschappelijk draagvlak en dragen de herinnering aan de Wereldoorlogen nog steeds breed uit.

Historische waarde:

- de historische context en de militair-historische waarde

Architectuurhistorische waarde en artistieke waarde:

- verschillende visies leidden tot een groot verschil in aanleg;
- het gebruik van nieuwe geïmporteerde steensoorten;
- de aanwezigheid van toegangsgebouwen, sacrale gebouwen, gedenktekens, beeldhouwwerken…

Landschapshistorische waarde:

- gebruikte symboliek in aanleg en beplanting;
- begraafplaatsen bepalen het uitzicht van een streek.

Onderhoud

De begraafplaats wordt tegenwoordig onderhouden door de gemeente Lommel in samenwerking met de Poolse overheid.

Wie liggen er begraven.
De namen van de 257 gesneuvelde Poolse militairen die in Lommel begraven zijn:

BABIARZ Józef	BADURA Szczepan	BAGNUCKI Zygfryd
BARTKOWIAK Józef Kazimierz	BARTOSIŃSKI Marian	BARTOSZEK Franciszek
BAUMGART Franciszek	BEGGER Jan	BENDYK Zbigniew
BERNER Ignacy	BIELAWSKI Stanisław	BIELKA Jerzy
BILIŃSKI Józef	BŁĄKAŁA Franciszek	BONIK Jan
BOREK Antoni	BOY Jan Edward	BOŻEK Jan
BRAUER Bruno	BUDZIAK Henryk	BUKOWSKI Grzegorz
BUSZCZAK Władysław	BYNISZ Sylwester	CHODZIDŁO Augustyn
CHOJNACKI Wacław	CHRAPKOWSKI Jan Wilhelm	CICHY Stefan
CIEPIELA Aleksander	CIEPLIŃSKI Kazimierz	CIERZNIAKOWSKI Jan
CONER Bronisław	CWENAR Stanisław	CZAPLEWSKI Antoni
CZARNOWSKI J.	CZERWIEC Jan	DEJNA Franciszek
DEMBOWSKI Alfons	DĘBICKI Wacław Franciszek M.	DŁUGOBORSKI Antoni
DUDA Alfred	DZIATKOWSKI Henryk	DZIURDA Wojcieh
ELIASIEWICZ Witold Jan	ENGLOT Jan	FENGLER Jan
FILEK Jacek	FLASZA Władysław	FLIGIEL Edward
FRANISZEK Hubert	FRĄCKOWIAK Bolesław	FUNK Bronisław
GAWROŃSKI Jan	GEMBARA Edward Stefan	GERAT Franciszek
GLAŁBERT Edward	GLIŃSKI Alojzy	GŁOWACKI Wincenty
GOSŁAWSKI Marian	GRONOWSKI Paweł	GRYNIEWICZ Paweł
GRZELUK Antoni	HABURA Jan	HALASTRA Jan
HIPŚ Kazimierz	HUK Antoni	JACH Jan
JAKUBOWSKI Jan	JANKOWSKI Jerzy	JANKOWSKI Józef
JARZĄBEK Józef	JENCZ Paweł	JOCHNOWICZ Jakub
KALINOWSKI Józef	KAŁUŻA Paweł	KAMIEŃSKI Jerzy
KAMIŃSKI Kazimierz	KAMROWSKI Ignacy	KANIA Kazimierz
KARRASCH Bernard	KASIK-KASICKI Teofil Antoni	KASPRZYK Józef
KIEDOS Stefan	KIN Adolf	KIWACZ Rajmund
KLAWCZYŃSKI Leon	KLUSKA Edmund	KLUZ Nikodem Edward
KOŁEK Józef	KOMOROWSKI Antoni Eugeniusz	KORNEL Michał
KOŚCIUK Andrzej	KOTEWICZ Ignacy	KOWALSKI Roman
KOWERKO Jan	KOWNAS Wacław	KRUPA Franciszek
KRUŻYŃSKI Feliks	KRZECZEK Piotr	KRZEMIŃSKI Mieczysław
KRZYŻAKOWSKI Jerzy	KSIĄŻEK Stanisław	KUBICA Wiktor
KUCZOWICZ Wilhelm	KUKUŁKA Władysław	KULIKOWSKI Edmund
KUPKIEWICZ Antoni	KUŚNIERZ Karol Kazimierz	KWIATKOWSKI Andrzej
LAKS Franciszek	LEJA Andrzej	LENIEC Władysław
LEPPEK Jan	ŁOZA Piotr	MACKOWIAK Feliks (Nieznany)
MAJDA Zygmunt	MAKSYMIEC Szymon	MALANOWSKI Jan
MARASIŃSKI Benedykt	MARCIŃCZAK Stanisław	MARKIECKI Stefan
MARSZOLIK Alojzy	MASZYŃSKI Zenon	MATEJUK Józef
MAZURKIEWICZ Stanisław	MAZURKOWSKI Tadeusz	MĄKA Tadeusz
MELKOWSKI Czesław	MICHALAK Louis	MICHAŁEK Paweł
MICHUŁKA Stanisław	MIESZCZANIN Stefan	MIŚ Jan
MOCHNACKI Zygmunt Jan	MROZIŃSKI Józef	NANCKA Jerzy
NASZKE Franciszek	NIEWIEM Ernest	NOSKOWSKI-SAGAL Stefan
NOWACKI Franciszek	NOWICKI Adolf	NOWICKI Józef
NOWICKI Leon	NOWOTNY Zygmunt	OBŁOJ Władysław
OLEJARCZYK Jan	ORŁOWSKI Konrad	OSZMIAŃSKI Piotr
OWCZAREK Edward	PACER Antoni	PACHUCKI Ryszard
PACIORKOWSKI Stanisław	PALICA Stanisław	PAŁKOWSKI Edmund
PARADA Kazimierz	PIERÓG Andrzej	PIERZECKI Władysław
PILKOWSKI Bolesław	POWAŁKA Bronisław	POWIERZA Tadeusz

POZNAŃSKI Stefan	PRASCHILL Stefan Leopold A.	PRODAN Jan
PROKOP Tadeusz	PRZEPOLSKI Stanisław	PRZYBYSZEWSKI Stanisław
PUCHAC(S)Z Stefan	PUKAS Kazimierz	RACZYŃSKI Konrad Emil
RADCZYK Jakub	RADECKI Tadeusz	RAFALSKI Kazimierz
RASZKA Ryszard	RATAJ Jan	RATHNOW Klemens
ROSEN Juliusz	ROSIEK Władysław	ROZENSTRAUCH Jakub
RUŻAŃSKI Józef	RYNKOWSKI Józef	SADŁOWSKI Mieczysław
SALAMON Konstanty	SARO Tadeusz	SCHULTKA Jan
SEROKA Feliks	SIEWERT Antoni	SIKORA Józef Stanisław
SIKORSKI Kazimierz	SKIERKA Jan	SKROBACKI Konrad
SKRZYPEK Jan	SÓJKA Michał	SOLICH Eryk
SOSNOWSKI Henryk	SOZAŃSKI Wacław	SPILKA Paweł
STACHELSKI Edward	STADNIK Piotr	STALBOWSKI Igor
STANEK Wiktor	STANKIEWICZ Józef	STAWIARSKI Franciszek
STAWICKI Rajmund	STEBEL Paweł	STEINKE Teodor
STELMACH Kazimierz Czesław	STROGULSKI Henryk	STRUNK Józef
STRUZIK Stanisław	SUCHY Wiktor	SUMICZ Teodor
SZCZEPANIK Jan	SZCZEPAŃSKI Michał	SZELIŃSKI Alfons
SZATKOWSKI	SZOPA Jan	SZPERBER Adam Wacław
SZUMSKI Leon	SZWARNOWIECKI Zenon Ludwik	SZYDŁOWSKI Władysław
SZYMAŃSKI Edward	ŚLIŻEWSKI Bazyli	TERES Zygmunt
TOPER Jerzy Dymitr	TRUSIŁO Leon	TUSZER Stefan
WALAS Ignacy	WALASEK Stanisław	WASIEWICZ Bronisław
WASILEWSKI Kazimierz	WIELICZKO Wincenty	WIERZEJSKI Aleksander Stanisław
WIĘCKOWSKI Lucjan	WINCIOR Władysław	WINKLARZ Zdisław
WŁOCH Tadeusz Jan	WNUK-LIPIŃSKI Paweł	WODZIANUK Jan
WODZIK Franciszek	WÓJCIK Wojciech	WYRWIAK Bronisław
ZALESKI Jarosław	ZAPOTOCZNY Paweł	ZDROJEWSKI Stanisław
ZIENTARSKI Ludwik	ZINKA Klemens	ZYLBER Andrzej
ŻELIGOWSKI Wacław	10 onbekende soldaten	

Bronnen:

- Flyer van Toerisme Lommel Poolse militaire begraafplaats
- Website Poolse ambassade in België
- Artikel ‘Constructie en receptie van het collectieve geheugen bij enkele Poolse gewezen divisiesoldaten in België, de Koude Oorlog in praktijken’, Machteld Venken, wetenschappelijk medewerker – Katholieke Universiteit Leuven
- Informatie Erfgoed Lommel
- www. polishwargraves.nl
- wikipedia

© juni 2017
W.L.P. Coolen / stichting *Op den Rösheuvel*